

Uppkopplad utbildning

– en ESO-rapport om
högskolans digitalisering

Om du vill ställa frågor:

fi.eso.kontakt@regeringskansliet.se

Uppkopplad utbildning

– en ESO-rapport om högskolans digitalisering

Slutsatser
Rekommendationer till regeringen

Kjell Nyman
Webbsänt seminarium
den 25 augusti 2020

Frågeställningar

- Vilka möjligheter har digitaliseringen skapat till att öka den högre utbildningens kvalitet, förbättrat dess effektivitet och rekrytera nya grupper av studerande till högre utbildning?
- Hur långt har högskolan kommit i sin strävan att tillvarata digitaliseringens möjligheter och vilka hinder har lärosätena stött på?
- Vilka problem och fallgropar ger digitaliseringen upphov till och hur kan de hanteras?
- Vilka internationella exempel på digitalt mer avancerade system finns det som Sverige kan lära av?
- Vad kan regeringen göra för att underlätta lärosätens fortsatta arbete med att tillvarata de möjligheter och hantera de utmaningar som digitaliseringen ger upphov till?

Analyser baserade på följande källor

- En litteraturstudie
- Tre enkäter till samtliga statliga och de tre största enskilda lärosätena
- Intervjuer med representanter för 12 lärosäten samt ett antal centrala myndigheter, en kommun, en konsult och en tidigare statssekreterare
- Tidsserieanalyser baserade på SCB:s register om högskolan, befolkningen och arbetsmarknaden för åren 2000–2018

Rek 1: Skapa utrymme för ett kraftfullt högskolepedagogiskt lyft

- **Slutsats**
  - Utnyttjandet av de möjligheter som digitaliseringen skapat och den kraft som läggs på att hantera utmaningarna är ojämnt fördelad i lärarkåren
  - En av orsakerna är den statuskillnad som finns mellan forskning och undervisning
- **Rekommendation till regeringen**
  - Omfördela 2 procent av de statliga forskningsfinansiärernas anslag för forskning till lärosätenas undervisningsverksamhet i syfte att skapa utrymme för ett kraftfullt högskolepedagogiskt lyft
  - Satsningen beräknas totalt uppgå till cirka 220 miljoner kronor
  - Medlen bör utbetalas som ett fast belopp per registrerad helårsstudent
  - Insatserna riktas till de lärare som lärosätena bedömer vara i störst behov av stöd för att utveckla undervisningen
  - Lärosätena återrapporterar de insatser som gjorts i en bilaga till årsredovisning

Rek 2: Ta tillvara de möjligheter som digitaliseringen skapat för ökat samarbete lärosätena emellan

- **Slutsats**

- Förutsättningarna för samarbete lärosätena emellan, byggd på digital teknik, försämrades när Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning (NSHU) lades ner 2008
- I flera andra länder finns liknande organisationer som på ett framgångsrikt sätt fortsatt att utveckla sin verksamhet
- De nätverk som byggts upp i Sverige efter nedläggningen gör många lovvärda insatser men har inte de resurser som krävs för att axla det ansvar för frågor om utökat samarbete som myndigheten hade

- **Rekommendation till regeringen**

- Ge UHR i uppdrag att utforma ett förslag till stöd på sammanlagt 15 milj. kr per år till dessa nätverk i syfte att förbättra förutsättningarna för samarbetet lärosätena emellan

Rek 3: Befrämja en aktiv delningskultur genom ökad användning av öppna lärresurser (OER)

- **Slutsats**
  - Många länder befrämjar på ett aktivt sätt delningskulturen inom högre utbildning genom en framsynt användning av s.k. öppna lärresurser
  - Unesco, OECD och EU-kommissionen har engagerat sig starkt i frågan
  - I Sverige är, inom stora delar av högskolan, kunskapen låg om den betydelse dessa resurser kan ha för att utveckla undervisningens bredd och kvalitet
- **Rekommendation till regeringen**
  - För att öka engagemanget och ta tillvara på dessa resurser bör regeringen utarbeta en plan för implementeringen av den rekommendation om öppna lärresurser som Sverige ställde sig bakom på Unescos generalkonferens 2019

Rek 4: Skapa ett system för validering som fungerar

- **Slutsats**

- Tillgången till kunskap på akademisk nivå utanför högskolans väggar har till följd av allt undervisningsmaterial och alla forskningssammanställningar som läggs ut på internet aldrig varit så stor som den är i dag
- Det är en resurs som Sverige måste bli bättre på att tillvarata
- De ekonomiska villkoren för lärosätenas valideringsuppdrag måste därför bli rimliga och alla studerande måste få information om de rättigheter som de har

- **Rekommendation till regeringen**

- Överför ansvaret för information om och mottagande av ansökningar om validering till en lämplig central myndighet
- Låt samma myndighet betala ut en ersättning på sammanlagt 15 000 kronor för utförda valideringsuppdrag
- Skapa en helhetsbild av alla valideringar som utförs inom högskolan via de administrativa register som med en sådan ordning kommer att byggas upp

Rek 5: Stimulera studiedeltagandet på högskolenivå i glest befolkade delar av landet

- **Slutsats**
  - De möjligheter som digitaliseringen skapat att minska skillnaderna i studiedeltagande mellan tät och glest befolkade landsdelar har inte tagits tillvara
  - Skillnaderna mellan stad och land har ökat i stället för att minska
  - Inte bara kurser utan även hela program kan idag ges på distans
  - På orter med svag studietradition behöver de studerande mer stöd än vad som lärosätena kan förse dem med online
- **Rekommendation till regeringen**
  - Inför en prestationsbaserad ersättning till kommunala lärcentra i de glesast befolkade delarna av landet
  - Ersättningen bör uppgå till 500 kr per varje högskolepoäng som studerande knutna till centret avlägger

Rek 6: Skapa enhetliga tolkningar av hur det juridiska regelverket ska tillämpas när ny teknik introduceras

- **Slutsats**
  - På många lärosäten råder stor osäkerhet om hur det befintliga regelverket (GDPR, tillgänghetslagstiftningen, offentlighetsprincipen m.m.) ska tillämpas då nya undervisningsmetoder baserad på digitalteknik introduceras
  - Juristerna på landets lärosäten gör i dessa fall olika tolkningar av regelverket
- **Rekommendation till regeringen**
  - Tillsätt en statlig utredning med uppdrag att kartlägga och se över behovet av förtydliganden av hur gällande regelverk ska tillämpas när nya digitalt baserade pedagogiska metoder introduceras
  - Utredningen bör också få i uppdrag att vid behov föreslå lämpliga förändringar av regelverket

Rek 7: Analysera konsekvenserna av den snabba utbildningsteknologiska utvecklingen

- **Slutsats**

- Den snabba utvecklingen av digitalt baserad teknik skapar stora, tidigare ej skådade, möjligheter för utveckling av lärandet, men även betydande utmaningar och faror
- Sverige har många framstående EdTech-företag med inriktning på grund- och gymnasieskolan men vi tillhör inte de ledande EdTech-länderna inom högskoleområdet
- I ett antal europeiska länder har en diskussion uppstått om faran med de Big Data som byggs upp av de allt vanligare förekommande molnbaserade tjänster som läro-sätena använder sig av. I Sverige har motsvarande diskussion lyst med sin frånvaro

- **Rekommendation till regeringen**

- Ge Vinnova i uppdrag att sammanställa och analysera den kunskap som finns om tillämpningen av Ed-Tech, Learning Analytics och Big data inom högre utbildning, med inriktning på såväl framtida möjligheter som utmaningar och faror

Avslutningsvis

- **Förhoppningen är rapporten ska**
  - stimulera till en intensifierad högskolepedagogisk debatt
  - inspirera till mer forskning om och utvärdering av digitaliseringens betydelse för utveckling av undervisning inom högre utbildning
  - vara till hjälp för de som vill kartlägga och analysen coronakrisens långsiktiga effekter på högre utbildning. Detta genom den lägesbeskrivning, vid tiden strax innan coronaviruset började spridas i Sverige, som rapporten ger

Uppkopplad utbildning

– en ESO-rapport om
högskolans digitalisering

Om du vill ställa frågor:

fi.eso.kontakt@regeringskansliet.se